ललितपुर जिल्लाको विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना, २०८०

प्रस्तुतकर्ताः
अमर दिप सुनुवार
सहायक प्रमुख जिल्ला अधिकारी
जिल्ला प्रशासन कार्यालय, ललितपुर

प्रस्तुतीकरणको रुपरेखा

१.	योजनाको समष्टिगत उद्देश्यः

- विपद् जोखिमलाई हुन सक्ने मानिय असरहरु न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन गर्ने
- जोखिमयुक्त क्षेत्ररहरुको पहिचान गरी प्रतिकार्य क्षमता अभिबृद्धि गर्ने
- जोखितयुक्त क्षेत्रहरुको क्षमता अभिबृद्धि गर्न पूर्तयारी प्रतिकार्य तथा पुर्नलाभका क्रियाकलापहरु प्रभावकारी रुपमा सञ्चालन गर्ने

२. **सहायक उद्देश्यः**

- विगतका अनुभवलाई लेखाजोखा गरी जिल्लाको विपद् जोखिम नक्सांकन गरी संकटासन्नताको अवस्था पहिचान गर्नु ।
- विपद् जोखिमबाट हुनसक्ने सम्भावित क्षति न्यूनिकरणका लागि जनचेतना जगाउनु ।
- विपद् व्यवस्थापनमा सरोकारवाला निकाय तथा संघ/संस्थाहरुबाट मानवीय सहायता तथा आर्थिक स्रोत नक्साङ्कन गर्नु ।
- उपलव्ध न्यूनतम साधन स्रोतको अधिकतम उपयोग गर्दै विपद् पूर्व तयारी प्रतिकार्य र पुनर्लाभका गतिविधिहरु सञ्चालन गर्नु ।

विपद् व्यवस्थापनका लागि अवलम्वन गरिने रणनीति मान्यताहरु..

- जीवन जोगाउने (Live saving)
- पूर्वतयारी (Preparedness)
- जोखिम अल्पीकरण तथा न्यूनीकरण
- सवल प्रतिकार्य (Prompt Response)
- पुनर्स्थापना तथा पुनर्निर्माण
- एकद्धार नीति (One Door Policy)
- विषयगत समन्वय
- मानव श्रोत व्यवस्थापन
- विपद् व्यवस्थापन जिम्मेवारी बाँडफाड

योजना तर्जुमामा सहभागी निकायहरु

- जिल्ला विपद् व्वस्थापन समिति, ललितपुर
- मानवीय सहायतामा संलग्न हुन सक्ने साझेदार निकायहरुको पहिचान
- सबै स्थानीय तहहरु
- जिल्लामा रहेका सबै सरकारी कार्यालयहरु (संघीय र प्रदेश सरकार मातहतका कार्यालयहरु)
- जिल्लामा रहेका सबै सरकारी कार्यालयहरु
- व्यवसायहिक हकहितका लागि क्रियाशिल संस्थाहरु वैक तथा वित्रीय संस्थाहरु होटल रेष्टुरा तथा अन्य व्यवसायीहरु
- जिल्लामा कार्यरत अन्तराष्ट्रिय गैरसरकारी संस्थाहरु तथा राष्ट्रिय गैरसरकारी संस्थाहरु

विपद्का समयमा राहत सहयोग प्रदान गर्ने मापदण्डः

- विपद्का समयमा प्रभावित क्षेत्रमा आपतकालिक राहत सहयोग पुर्याउनका लागि नेपाल सरकारले तोकेको निर्देशन बमोजिम राहत सहयोग प्रदान गर्ने
- तत्काल अवस्थाको राहतः विपद्का समयमा घरछोडी अन्यत्र गई राहत सहयोग आफ्नै घरमा पिन खाद्य गैर खाद्य बस्तुको क्षति भई तत्काल खान र बासको कुनै व्यवस्था नभएको,
- क्षतिपूर्ति राहतः क्षतिपूर्ति राहत विपद्को समयमा महत्वपूर्ण क्षतिको विवरण सर्वेक्षण पश्चातको आधारमा गरिने राहत सहयोगलाई जनाउने छ
- विपद्का घटनामा परी मृत्यु भएका व्यक्तिको आश्रित परिवारलाई प्रति व्यक्ति मृतक रु एक लाख उपलव्ध गराउने
- विपद्को घटनामा परी बेपत्ता भएका व्यक्तिको आश्रित परिवारलाई प्रति व्यक्ति एक लाख उपलव्ध गराउने ।

ललितपुर जिल्लाको प्रकोपको स्तरीकरण ....

प्रकोप	आग लागि	पहिरो	असिना	चट्याङ	बाढी	हुरीबतास	महामारी	भूकम्प
आगलागी		पहिरो	असिना	आगलागि	आगलागि	आगलागि	आगलागि	भूकम्प
पहिरो			पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	भूकम्प
असिना				बाढी	बाढी	असिना	महामारी	
चट्याङ					बाढी	चट्याङ	चट्याङ	भूकम्प
बाढी						बाढी	बाढी	भूकम्प
हुरीबतास							हुरीबतास	भूकम्प
महामारी								भूकम्प
भूकम्प								भूकम्प
स्तरीकरण	४	६	२	२	५	१	१	७

ललितपुर जिल्लामा हुन सक्ने संभावित प्रकोपका प्रकारहरु:

क्र सं	संभावित प्रकोप	विद्यमान अवस्था	समय
१	भूकम्प	प्राकृतिक रुपले नेपाल ११ स्थानमा रहेको जिल्लामा भूकम्प प्रतिरोधानत्मक भवन नभएकोले प्रतिरोधानत्मक भवन नभएकोले भवन आचार संहिता लागू गरेको	जुनसकैसमयमा
२	बाढी/पहिरो	जिल्लाको दक्षिण भागमा साना ठूला नदी बग्ने गर्को ।	जेष्ठ-असोज महिनमा
३	आगलागि	जिल्लामा धैरैजसो भू भागमा घनावस्ती रहेका सुकुम्वासी लगायत अति विपन्न समुदायमा लगायत अति विपन्न समुदायमा कच्ची तथा माटाका घर संख्या बढी सचेतना अभाव अग्नी संख्या बढी सचेतना अभाव अग्नी नियन्त्रण यन्त्रो अभाव खाना पकाउने कोठाका भित्ताहरु खाना पकाउने कोठाका भित्ताहरु माटोले नपोल्नु	चैत्र- जेष्ठ
४	महामारी	वाढी पश्चात प्रकोपका रुपमा झाडापखाला लगायतका पानीजन्य रोग बढ्ने गरेको, स्रोत	विपद्पछि अन्य अन्य समयमा
५	सडक दुर्घटना	चक्रपथ, राजमार्ग, सहायकमार्ग लगायतका सडकमा दैनिकजसो सडक दुर्घटना	जुन सुकै समयमा
६	चट्याङ असिना	बढी जसो वर्षायाम र पानी परेका समयमा	जुनसुकै समयमा

ललितपुर जिल्लाको क्षमता विश्लेषण:

क्र सं	विवरण	उपलब्धता	स्थिति	उपलव्ध हुने स्रोत
१	बारुण यन्त्र	भएको	अपर्याप्त	स्थानीय तह
२	डोजर	भएको	पर्याप्त	
३	एक्स्याभेटर	भएको		
४	शव वाहन	भएको	अपर्याप्त	
५	डाक्टर नर्स रस्वास्थ्य सहायक	छन	पर्याप्त	
६	इन्जिनियर र ओभरसियर	छन	पर्याप्त	
७	स्वयंसेवक	छन	पर्याप्त	
८	डुङ्गा	छैन		
९	आपतकालिन दक्ष चालक	छन	पर्याप्त	
१०	विपद्को समयमा सामानको सुरक्षा भण्डारण	जिल्लामा उपलव्धछ	पर्याप्त नभएको	
११	यातायातका साधन ट्रक बस जिप	छन	पर्याप्त	
१२	खाद्य कपडा भाडावर्तन	भण्डारण छैन	पर्याप्त	
१३	उद्धारकर्मी र राहत व्ययवस्थापन सहयोगी जनशक्ति	छन	दक्ष र पर्याप्त नभएकाले तालिक तालिक आवश्यक	

ललितपुर जिल्लाको क्षमता विश्लेषण.........

क्र सं	विवरण	उपलब्धता	स्थिति	उपलब्ध हुने स्रोत
१४	स्वच्छ र शुलभ पिउने पानीको व्यवस्था	छ	अपर्याप्त र व्यवस्थित	
१५	अपताल र स्वास्थ्य चौकी	पर्याप्त छन	ग्रामीण क्षेत्रमा स्वास्थ्यकर्मी र आपतकालिन औषधि पर्याप्त नभएको	
१६	सडक सञ्जाल	पक्की सडक-११४ ग्राभेल-१२० किमि कच्ची वा धुले-२३० किमी	बालक्लवबहरु जनचेतना अभिबृद्धिमा लाग्न सक्ने	
१७	शैक्षिक संस्थाहरु	निजी र सार्वजनिक समेत गरी करिव ५००	बालक्लवहरु जनचेतना अभिबृद्धिमा लाग्न सक्ने	
18	विपद् व्यवस्थापन कोष	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन कोष र स्थानीय विपद् व्यवस्थापन कोष		

विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिर्कायमा निकायगत जिम्मेवारीः

जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिको कार्य जिम्मेवारीः

क्र.सं.	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	प्रमुख जिल्ला अधिकारी अध्यक्ष जि.वि.व्व.समिति	जिम्मेवारी
१			जिल्ला विपद् यवस्थापन समितिको समन्वय वैठक आयोजना गर्ने ▪ जानकारीको संकलन र परिस्थितको अद्यावधिक गर्ने ▪ खोज तथा उद्दार कार्यमा सुरक्षा निकायको समन्वयमा परिचालन गर्ने ▪ आवश्यकता अनुसार प्रदेश तथा संघ स्तरमा सहयोग गर्ने
२	जिल्ला समन्वय समिति	प्रमुख तथा प्रतिनिधि	▪ समन्वयात्मक कार्यमा सहयोग ▪ आवास तथा पुनःस्थापना कार्य गर्ने ▪ स्रोत आर्थिक भौतिक मानविय श्रोत ▪ परिचालन तथा समन्वय गर्ने
३	सुरक्षा निकाय नेपाली सेना नेपाल प्रहरी सशस्त्र प्रहरी बल	प्रमुख तथा प्रतिनिधि	▪ खोज तथा उद्धार कार्यको नेतृत्व ▪ सुरक्षा व्यवस्था गर्ने ▪ विषयगत समितिमा रहि सहयोग गर्ने

निकायगत भूमिका र जिम्मेवारी......

क्र.सं.	निकायको नाम	जिम्मेवार व्यक्ति	जिम्मेवारी
४	राजनैतिक दलहरु	दलका प्रमुखहरु	▪ समन्वय ▪ स्रोत संकलनमा सहयोग ▪ जनपरिचालन गर्ने
५	सबै स्थानीय तहहरु	प्रमुख तथा सम्पर्क व्यक्ति	▪ स्थानीय विपद् व्यवस्थापन योजना तयार गरि कार्यान्वयन गर्ने ▪ आवश्यकता अनुसार प्रदेश तथा संघ स्तरमा सहयोग गर्ने ▪ सूचना संकलनका लागि स्थानिय आपतकालिन कार्य संचालन केन्द्र स्थापना गरि संचालनका ल्याउने
६	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	सभापति	▪ प्रबन्धकारी भूमिका निर्वाह गर्ने ▪ खाद्य गैर खाद्यसामाग्री तथा अस्थायी आवासको व्यवस्थापन ▪ सूचना संकलन तथा सर्भेक्षण कार्यमा स्वयसेवक परिचालन गर्ने ▪ प्रकोपको समयमा आपतकालिन आवास तथा बन्दोबस्ती स्थापनामा सहयोग गर्ने
७	विषयगत सरकारी कार्यालयहरु	कार्यालय प्रमुखहरु	▪ विषयगत समितिमा हरि क्षेत्रगत अगुवाको भूमिका निर्वाह गर्ने ▪ सम्बन्धित कार्यालयको आपतकालिन योजना निर्वाह गर्ने

आपतकालिन परिस्थितिको पूर्वतयारी गतिविधि

क्रस	पूर्वतयारी सम्बन्धी गतिविधि	जिम्मेवार निकाय	समयावधि
1	समन्वय बैठकको आयोजना गर्ने सबै क्षेत्रको सहभागितामा पूर्वतयारी सम्बन्धी छलफल गर्ने	जि.वि.व्य.स.	बाढी वैशाखको पहिलो हप्ता शितलहरः संसिर आगलागिः फागुन पहिलो हप्ता भूकम्प जुनसुकै समयमा
२	समग्र सूचना सहित DPRP अध्यावधिक	जि.वि.व्य.स	माघ देखि फागुन भित्र वार्षिक
३	अध्यावधिक भएको DPRP स्वीकृत गरि कार्यान्वयन गर्ने	जि.वि.व्य.स	फागुन देखि आषाढ मसान्तभित्र
४	जिल्ला आपतकालिन सूचना केन्द्र स्थापना र परिचालन	जि.वि.व्य.स जिल्ला प्रशासन	नियमित
५	समिक्षा बैठकको आयोजना गरी सिकाई आदान प्रदान र नयाँ योजनामा सुधार	जि.वि.व्य.स	बाढीः असोज पहिलो हप्ता शितलहर फागुन पहिलो हप्ता आगलागी असार पहिला हप्ता

आपत्कालिन परिस्थितिको पूर्वतयारी गतिविधि.....

क्र सं	पूर्वतयारी सम्बन्धी गतिविधि	जिम्मेवार निकाय	समयावधि
६	बहुविषयगत प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखा वारे कार्यसमूह सम्मिलित DDRT समूह गठन र तालिम दिई क्षमता विकास	**जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति**	जेष्ठ
७	सबै कार्यालयमा विपद् व्यवस्थापन सम्पर्क व्यक्ति फोकल पर्सन तोक्न र अध्यावधिक गर्न लगाउने	**जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति**	DPRP अध्यावधिक हुनु अगावै
८	बाढी जान सक्ने गा पा सँग सम्बन्धित क्षेत्रगत जानकारी तथ्याङ्क सङ्कलन गर्ने र सङटासन्न क्षेत्रको नक्सा तयार गर्ने	**जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति** मलस्टर मार्फत	DPRP अध्यावधिक समयमा
९	सबै कार्यालयमा आपतकालिन कोष स्थापना गर्न लगाउने	**जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति**	योजना तर्जुमा अवधि

विषय क्षेत्रको परिचय र क्षेत्रगत्र अवधारण

क्र.सं.	विषयगत क्षेत्र	क्षेत्रगत अगुवा	क्षेत्रगत सदस्यहरु
१	समन्वय सूचना व्यवस्थापन खोज तथा उद्धार	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	सुरक्षा निकाय, नेपाल रेडक्रस, नेपाल पत्रकार महासंघ एफ एम रेडियो, स्थानीय तहहरु/तालिम प्राप्त कार्यदल वडास्तरीय विपद् व्यवस्थापन समिति/कार्यदल नेपाल स्काउट नागरिक समाज, गै.स.स.महासंघ, जिल्ला समाज, जिल्ला पशु सेवा कार्यालय
२	खाद्य	कृषि ज्ञान केन्द्र	स्थानीय तहहरु उद्योग वाणिज्य संघ नेपाल खाद्य संस्थान, नेपाल रेडक्रस, साल्ट ट्रेडिङ्ग गं.स.स.महासंघ
३	आवास तथा गैर खाद्य	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	जिल्ला प्रशासन कार्यालय, जिल्ला समन्वय समिति, सुरक्षा निकाय स्थानीय तहहरु गै.स.स.महासंघ
4	खानेपानी तथा सरसफाई	खानेपानी तथा ढल व्यवस्थापन आयोजना	जिल्ला समन्वय समिति, स्थानीय तहहरु खानेपानी संस्थान, नेपाल रेडक्रस , गै.स.स.महासँघ
5	स्वास्थ्य तथा पोषण	स्वास्थ्य कार्यालय	खानेपानी तथा ढल व्यवस्थापन आयोजना खानेपानी संस्थान, नेपाल रेडक्रस
6	शिक्षा तथा संरक्षण	शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाई	जिल्ला प्रशासन कार्यालय, जिल्ला समन्वय समिति, पत्रकार महासंघ

योजना तर्जुमा जिम्मेवारी बाँडफाड

क्र.सं.	विषयगत क्षेत्र	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकायहरु
१			
२			
३			
४			
५			
६			
७			
८			
८			

धन्यवाद।